

Dopisi.

Iz Zagreba 20. nov. ☉ — V sredo 18. t. m. je slavilo tukajšno pevsko društvo „Kolo“ svojo obletnico v dvorani streljački. Poslušavcev se je bilo toliko nabralo, da je prostora bilo premalo. Pokazalo je pri tej priliki „Kolo“, da mu niso nahudili hudobni jeziki, ki so se sèm ter tjà brusili proti njemu, temveč mu koristili, ker je ravnateljstvo s članovi vred vse sile napelo, da si osvetli lice pred svetom. Zbori, pomnoženi z novimi silami, so bili kaj krepki; posebno ganljivo je bilo slušati krasni koral iz opere „Prerok“*), s katerim je spremljal možki zbor umiljato pevačico gospodično Anico žl. Vakanovo. Omenjena gospodičina, rojena Poljakinja, je iz posebne prijaznosti sodevala pri koncertu, ter je s ljubkim svojim glasom srca poslušavcev do živega ganila. Posebno lepo je bilo slišati, ko je povzdignila svoj glas v „prokletstvu“, v tem, ko je zbor, spremljan s fisharmoniko, resno in veličastno peval „Domine salvum fac regem nostrum.“ Ploskanje ni nehalo, dokler se ni petje od kraja do konca ponovilo. Razun tega je gospodičina Vakanova pela še Donizetti-ovo „La Zingara“, Lžičařevo hrv. pesem „Slava mladosti“ in pa Bendlovo česko „Poletuje holubice.“ Gospod Krešič je godel na gosle mašto iz opere „Lucrezia Borgia“, ki je tudi dopadla. Možki zbor je pel „Nosim zdravo mišico“ od Rusana in pa Förchtgottovo „Pride jaro“, — „Savico“ so peli v čveterospevu gg. Magdič, Oblak, Krešič in Šaj tako izvrstno, da se malo kdaj kaj tacega čuje. Niso mogli prehvaliti slušatelji prekrasnega proizvoda Riharjevega. Da so jo morali dvakrat peti, se razumeva samo po sebi. — Pri vsakem dozdanjem koncertu društva „Kola“ smo slišali po eno ali dve slovenske pesmi, kar nas Slovence se vé da veseli; zato se iskreno zahvaljujemo gosp. vodju Lžičařu. Ples po dovršenem koncertu je bil vrlo živahen in je terpel do dveh po polnoči. Meseca decembra bo „Kolo“ zopet priredilo koncert, in takrat bomo slišali novo pesem Jenkovo „Molitev.“

Iz Celovca piše „Slov. Prijatelj“ le-to: Na Koroškem stanuje 118.000 Slovencev. Spali so dolge leta, spati so morali. Druga je zdaj — zbuja se in gledajo novi dan — novo življenje. Slišijo od svojih bratov po Štajarskem, Kranjskem in Primorskem, kako si napravljajo čitavnice, in kako — vsem overam vkljub — delajo marljivo na polju narodskem. Tudi Slovenci na Koroškem hočejo delati, kakor drugod, in si prizadevajo, napraviti čitavnico. V „Drauposti“ je nekdo iz Maribora sprožil to misel; ta iskrica je padla na goreče srca in od vseh strani se vpije po — čitavnici. Res je na Koroškem Slovencev čitavnice treba, se vé da — nepolitične. Politiko delajo zdaj drugi; — Napoleon prede in mede štreno. Zatoraj pustimo politiko in napravimo si čitavnico, kakor jih je že obilno povsod; dobiček bo velik! Jezik naš še ni omikan in olikan dosti, poseben mi nismo ga vajeni: v čitavnici se vse to lahko godi. — Slovenci kaj radi prepevajo in prepevati slišijo: v čitavnici se naš mladi svet lahko vadi in izurja tudi v petju. — Potreba je naše dni, da vsak omikan človek dobro prebira časopise, da vé, kaj se po svetu godi: v čitavnici se ložej napravi časopisov vsake baže, vsakega jezika in vsakega kopita. — Po Koroškem, posebno v Celovcu, se nahaja razun Slovencev veliko Slovanov: Hrvatov, Srbov, Čehov in Poljakov. Tudi ti radi slišijo kaj novega iz drage domovine svoje: po kavarnah, v kazini takih časopisov ni, — v čitavnici se naročé gotovo. — Slovenci in Slovenke so tudi radi radi dobre volje, tudi včasih radi kako

zapojo, malo pokramljajo in se zasučejo: v čitavnici se lahko napravljajo „besede“, kamor dohajajo tudi slovenske družine na kmetih in se radujejo prav po domače za mali denar. — Radi nam ljudje spodtikajo sam večni Bog vé kaj. Povabijo pa se lahko tudi Neslovani k tem veselicam; naj vidijo in slišijo, kaj se godi, in naj se prepričajo, da spoštujemo in ljubimo vse narode. Vse to se lahko dožene po čitavnici, in vse tako, da se politika ne dotakne in da se ne razžali nobena živa duša. Nemci imajo — in prav je, da imajo — svojo kazino, svoj muzej, „Liedertafel“, „Schützenverein“, „Turnverein“, „Theater“, „Kränzchen“ itd.... Kaj bi Slovenci ne imeli svoje tihe in pohlevne čitavnice. Gotovo jim tega, da si napravijo čitavnico v Celovcu, ne more za zlo jemati nobena pravična in žlahna duša. Zatoraj z Bogom! Beč (Dunaj) je poglavitno mesto cele naše carevine, tam stanujejo vsi narodi: Nemci, Slovani, Talijani, Madjari in Romani, in vsi imajo svoje družbe, naprave in veselice. Celovec je poglavitno mesto koroške dežele, v kateri prebivajo Nemci in Slovenci. Celovec je toraj glavno mesto Nemcev in Slovencev; naj imajo Nemci svoje družbe, naprave in veselice, pa tudi Slovenci svojo čitavnico: Vsakemu svoje!*)

Iz Ljubljane. Mestni zbor je v poslednji seji sklenil po gosp. državnem ministru Njih Veličanstvu cesarju zahvalo izreči za dovoljeno višo realko.

— 3. dan prihodnjega mesca decembra ima pri c. kr. deželni sodni gospod M. Vilhar, vrednik „Naprej-a“, — 17. dan decembra pa vrednik „Novic“ svoj tožni dan (končno obravnavo); uni zavoljo spisa „Mednarodne meje“, ta zavoljo dopisa „iz savinske doline.“

— Svetli knez in škof že več časa vsako nedeljo od devetih do desetih v frančiškanski cerkvi pridigovajo v domačem jeziku. Prepolna cerkev vsakokrat jim priča, da jih véno poslušá narod, kteremu s čisto slovensko besedo (ne s „kranjsko špraho“) razlagajo tehtne nauke, oziraje se na marsikaj, kar se ravno zdaj po svetu godi. Tako na priliko, so res živo resnico govorili viši dušni pastir unkrat, ko so kazali, kako nevarni so sedanji čas nekteri časniki ali nektere novice, pa tudi marsiktere knjige ali bukve; — spominjali smo se pri teh besedah nekterih nemških novic, ktere nedavno niso mogle dosti obširno popisati, kar se je pretekli mesec godilo v Frankobrodu, kjer se je snidla tako imenovana „novokristjanska družba.“ Hvala Bogu, da takih in enakih „naprej“-klicev naš slovenski narod po svojih novicah še slišal ni.

— Veselo novico moremo naznaniti, da gospod dr. Toman je zopet popolnoma zdrav. Danes obhaja v Ljubljani poroko in kmali gré na Dunaj v državni zbor.

— V saboto zvečer se v gostivnici čitavnični začno zabave „Južnega Sokola“, in bodo potem vsako drugo saboto celo zimo. Odbor „Sokola“ je povabil vse gospode našega pevskega zbora, pa prijazno vabi tudi vsakega uda čitavnice, naj se udeležijo teh večernic, kterih namen je telesnim vajam dodati tudi duševne vaje z besedo in petjem, in tako dolge zimske večere krajšati v prijazni domači družbi.

— V nedeljo zvečer je čitavnica začela zimsko dôbo (saison) s prav prijetno veselico. Odprla se je prvokrat dvorana, ki jo je naš domači mojster Borovsky prav okusno izmalal. V vseh prostorih bila je polna. Gospodičina Noll-ova stopi prva na oder in s prijazno besedo pozdravlja zbor, deklamovaje prolog, ki ga je zložil naš vrlí tajnik gospod Andr. Praprotnik. Naj

*) Bi li ne biloto tudi kaj za naš čitavnični zbor? Vred.

*) Slišali smo, da 25. dné t. m. se snide zbor v posvetovanje, kako bi se napravila čitavnica v Celovcu. Vred.

bravcem svojim od konca do kraja podamo ta govor, ki se je glasil tako-le:

Cvetice ljube je umorila slana,
Drevesa vse oropane stojé,
Krilata družba pevcev je pregnana,
Rumeno solnce skrivajo meglé,
Veselje od narave je zbežalo,
Kam neki se predrago je podalo?

S prašanjem tem se zbornica odtvori,
Naproti, lej! mi krasnost zablíšči,
Čutila sladke kot o mladi zori
Prešinejo me, v nemajo moči;
In srce moje, vem, se ni zmotilo,
Veselje vnanje tukaj je dobilo.

Tu vidim, da ljubezen zvesta klije,
Enake vroče želje vsem puhté
Za blagor ljubeznjive domačije,
S plamenom živim vsem gorí srcé;
Cvetice to so ljubeznjive, mile,
Zatrete jih ne morejo nam sile.

Tù vabi, zbira lipa nás zelena
Pod krilo svoje, kot očeta kdaj;
Pomlad najlepša tú je oživljena,
Razvija, ki domači, mili raj;
Tù trezni naši bodo zdaj kongresi,
Razdjali jih ne bodo nam potresi.

Beršljan, ki po drevesu se povija,
V najhujši zimi vedno zelení;
Takó je vez, ki veže z domačijo
Srcé, — nikoli mraz je ne umorí,
Domača hiša, jezik, vera sveta
Na veke bode v srcih nam pregreta!

Pozdravljene bodite srca mile,
Presrečne ste, ki bijete za rod!
Nebesa blagor bodo vam rosile,
Zarastla se ne bo pravici pot:
Očetov naših imenitne dela
Poznejše čase bode pesem pela.

Naš orhester, sprejet ob svojem nastopu s srčnimi živili-klici, nas je razveselil z godbo Jenkovega „Najprej-a“ in s Svobodovo poljsko „Pustavojtovo“, ki je bila tako radostno sprejeta, da ni bilo mirú, dokler je gospodje niso dvakrat igrali. Gospod Valenta nas je razveselil z Livadevičovo pesmijo „Poziv na domovino“ in s svojo lastno kompozicijo „Ljubav do naroda“. Simpatični glas Valentov sega poslušavcem vselej globoko v srce; tako bilo je tudi danes in še posebno s pesmico, ki si jo je sam zložil. In naš pevski zbor, kako se je neki ta obnesel danes? V Savo bi bilo vode nositi, ako bi govorili na dolgo in široko o njem. On pač, kadar stopi na oder, lahko ponosno o sebi reče: „Veni, cantavi, vici.“ Danes je pel Vilharjevo „Večerno“ in pa dr. Prohazkov pohod „Hlahol“, (kterega besede iz českega je prestavil v slovenski dr. And. Vojska.) S „Hlaholom“ smo pridobili zopet eno tistih pesem, ktera si navdušenega sprejema mora gotova biti povsod, kjer se tako poje kakor jo poje naš pevski zbor. Krasna ta pesem je tudi velike cene v muzikalnem oziru, in čeravno je težka, jo je pel naš zbor tako, da bilo je veselje. Gospod Fabjan je prvokrat danes v čitavnici vodil zbor. Gospoda Zvonar in Nečasék, ki sta nam ga iz Prage poslala, res nista hvale prenapela, ko sta rekla, da nam pošljeta v muziki popolnoma trdnega moža, ki je mojster v kompoziciji, zná izvrstno orgljati, na glasoviru igrati itd. Čitavnica je vesela, da ga ima; pevski zbor pa je ves udan svojemu mojstru; in tako moremo pričakovati mnogo mnogo veselih zabav. — Po „besedi“ je bil ples, zadnjikrat pred pustom.

— (Pobérki iz različnih časnikov in brošúr.) „Danica“ v poslednjem svojem listu piše to-le: „Mittheilungen der k. k. Landwirtschaft-Gesellschaft in Krain“

so se vendar nekoliko če tudi le malo oguncale, da sèm ter tje kak slovensk košček tudi „Kranjcu“ privošijo. Če kak spis, bi mogel menda ta vsem Slovincem razumljivo pisan biti.“ Mi ne skrivamo te čez in čez resnične opazke, marveč jo radi postavimo celó v svoj list, da slavni odbor kmetijske družbe izvé, da tudi drugi trezni svet tako misli kakor tajnik družbini. Pravica terja, da, če se nemškim udom daje nemško berilo, se daje tudi slovenskim slovensko.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Zbornica poslancov v državnem zboru nadaljuje svoje sklepe o državnih stroških, o katerih pa ni nič posebnega povedati; le 17. t. m., ko so prišli stroški policijskega ministerstva na vrsto, se je med poljskima poslancema Dietlom in Zyblikievičem in pa med državnim in policijskim ministrom vnelo živo besedovanje; poslanca sta tožila, da gosposke preostro postopajo v Galiciji in da prebivavci morejo trpeti presilno preganjanje; ministra pa sta odgovorila, da vlada dobro vé, da je prekucijska stranka v Galiciji, ki hoče to deželo odtrgati Avstrii, da tedaj mora vse sile napeti, da se takim nameram v okom pride, da pa je pri tem mogoče, da tu ali tam gosposka kakega nedolžnega nadležuje. To, in pa vprašanje poslanca dr. Rechbauer-a: kaj misli avstrijska vlada početi, da obveljá stara dedna pravica vladarjem v Schleswig-Holsteinu? je bilo najvažnejše, kar se je godilo pretekli teden v zboru. — Oklicana je postava, po kateri v Avstrii morejo vprihodnjič tudi taki biti notarji, ki niso kristjani. — Zopet je počil glas, da presvitli cesar s cesarico misli iti na Ogersko. Kakor „Wand.“ piše, je želja živa vse ogerske dežele, da pride Njih Veličanstvo doli, ter upa, da prihod kralja utegne zarja biti veselejše prihodnosti, toliko potrebne Avstrii kakor Ogerski. — Na svojem potovanju je 20. t. m. prišel ruski veliki knez Konstantin v Pešt. — 15. dan t. m. je rodil novo homatijo Evropi, in sicer veliko homatijo, ako bojo Nemci djansko pokazali, da imajo res toliko poguma kakor besed. Umril je namreč kralj danski Friederik VII., ki je bil tudi vojvoda Schleswig-Holsteinski. Brž ko je umrl, je nastopil sin njegov Kristjan IX. prestol kraljev in se oklical kralja danskega, vojvoda Schleswig-Holsteinskega itd., in obljubil varovati celoto državno. V tem hipu pa stopi tudi na noge vojvoda Augustenburški Friderik VIII. in se okliče pravega vojvoda Schleswig-Holsteinskega. Kako nek to? bodo vprašali braveri naši. Vsak po svoji pravici. Po starih dednih pravicah je z ravno zdaj umrlim danskim kraljem Friderikom VII. tej rodovini zamrla pravica do vlade v Schleswig-Holsteinu, — po nekem protokolu londonskem od leta 1852 pa ne; ta protokol so podpisale vlada avstrijska, pruska, ruska itd. Potem ni čuda, da sta se zdaj dva vladarja oklicala za Schleswig-Holstein. Kdo neki bo zmagal? Kaj bojo zdaj storile vlade, ki so podpisale protokol? Ali bo nemški „Bund“ začel vojsko? Diplomacija je zopet v hudi zadrgi. Mnogi trdijo, da je ta homatija še skor huja kot una o Napoleonovem kongresu, ker to vprašanje hoče še hitreje rešeno biti kot uno. Avstrijska in pruska vlada ste si ravno navskriž o nemških zadevah; težko da se zedinite zdaj; če pa vleče vsaka na svojo stran, ne more biti kruha iz take moke; — manjše vlade pa nimajo moči vojsko napovedati danskemu kralju, kteremu je angležka in ruska vlada prijazna. Res zlo zamotan klobčec! Ni tedaj čuda, da ažijo srebra je zopet na 23.